

**UCHWAŁA Nr VI/43/2019
RADY MIEJSKIEJ W KARCZEWIE
z dnia 9 kwietnia 2019 r.**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
na lata 2019 – 2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r., poz. 506) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.¹) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021, stanowiący Załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Karczewa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Piotr Żelazko

¹ Zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz.U. z 2018 r., poz.1076, 1544 oraz 416

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.) „do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

Art. 179 ust. 2 w/w ustawy stanowi, że rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Załączony program zawiera diagnozę dokonaną w oparciu o dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karczewie, wskazuje zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie Gminy Karczew, cele programu, oczekiwane rezultaty i zadania.

Przewodniczący Rady
Piotr Żelazko

ZAŁĄCZNIK
do UCHWAŁY Nr VI/43/2019
RADY MIEJSKIEJ w KARCZEWIE
z dnia 9 kwietnia 2019 r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2019 - 2021**

I. Wprowadzenie i diagnoza problemu.

1. Wprowadzenie.

Dla dobra rodziny, która jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, potrzebujących szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, konieczne jest wspieranie rodzin ze strony państwa, w tych przypadkach, kiedy własne zasoby i możliwości nie wystarczają, aby pokonać sytuacje trudne lub kryzysowe. Szczególnie dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, naturalna rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Naturalna rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Problemem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Karczew zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego celem jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Opierając się na założeniach ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.) - dalej u.w.r.s.z. - zaleca się zaangażowanie asystenta rodziny, o którym stanowi art. 11 ust. 3 i art. 12 u.w.r.s.z.

Bardzo ważne jest, że rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji, czy też od pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci

od rodziny. W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę, powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej. Należy zauważyć, że wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej. Reformy ustroju terytorialnego państwa powodują, że coraz więcej kompetencji przejmują samorzady gmin i powiatów. Dzieje się tak wzorem innych państw Unii Europejskiej, w których służby społeczne funkcjonują jak najbliższej rodziny.

Pomoc Społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada pomocniczości, która kładzie nacisk na wspieranie, a nie bezpośrednie zaspokajanie potrzeb.

W gminie Karczew na rzecz rodzin dotkniętych problemami i dysfunkcjami prowadzi się różnorakie działania.

- **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczewie** w zakresie szeroko rozumianej prowadzonej pracy socjalnej we współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi udziela wsparcia rodzinom z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Od 2012 roku ośrodek realizuje Program „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej” finansowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Asystenci rodziny zatrudniani byli na podstawie umów-zleceń. Od 2016 r. w ośrodku na podstawie umowy o pracę zatrudniony został asystent rodziny, który pracuje z 12 rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

W strukturach organizacyjnych ośrodka działa punkt interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy, w którym dwa razy w tygodniu psycholog prowadzi konsultacje dla osób dotkniętych przemocą oraz ich rodzin.

Ośrodek realizuje również program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, szczególnie w części dotyczącej profilaktyki uzależnień, realizuje ponadto program wolontarystyczny, kieruje dzieci z rodzin dysfunkcyjnych do świetlicy środowiskowej.

W ramach współpracy ze stowarzyszeniem „W stronę słońca” OPS prowadzi magazyn w ramach programu PEAD.

- **Miejsko-Gminny Ośrodek Samopomocy Środowiskowej w Karczewie** – udziela wsparcia osobom chorym psychicznie i ich rodzinom.
- **Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych w Karczewie** - udziela wsparcia osobom i rodzinom osób uzależnionych. W strukturach Punktu przyjmuje prawnik.
- **Zespół Interdyscyplinarny** – zajmuje się problemem przemocy. Skupia wśród swoich członków przedstawicieli instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku.
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** – działa na rzecz osób uzależnionych. Kieruje do sądu wnioski o przymusowe leczenie, motywuje do podjęcia leczenia.
- **Stowarzyszenie „W stronę słońca”** - działa na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, prowadzi świetlicę środowiskową dla dzieci z tych rodzin. Zadaniem świetlicy będącej placówką opiekuńczo-wychowawczą jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, poprzez objęcie ich działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, edukacyjnymi i profilaktycznymi.

2. Podstawa prawna działań.

Art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.).

Art. 176 pkt 1: „Do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

Art. 179 ust. 2: „Rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny”.

3. Diagnoza.

Lokalna diagnoza dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karczewie według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.

Według analizy danych zgodnie ze sprawozdaniem rocznym klientami OPS było 97 rodzin z dziećmi (346 osób w tych rodzinach), w tym rodzin niepełnych - 37 (104 osoby w rodzinach), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zdiagnozowano w 35 rodzinach, (liczba osób w tych rodzinach: 123).

Znacząca część tych rodzin przy zapewnieniu wsparcia ze strony OPS jest w stanie zapewnić dzieciom właściwy rozwój fizyczny i duchowy co daje szansę na pozostawienie dzieci w rodzinach naturalnych. Istnieje jednak zagrożenie, że działania podejmowane przez ośrodek okażą się niewystarczające, między innymi z uwagi na brak chęci do współpracy ze strony rodziny. W takiej sytuacji, gdy występuje zagrożenie dobra dziecka, sąd opiekuńczy może zasądzić środek zapobiegawczy w formie umieszczenia dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub w rodzinie zastępczej.

Zadania ujęte w programie zmierzają w kierunku wspierania rodziny przeżywającej trudności celem przywrócenia zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku wynika, że w roku 2018 z terenu miasta i gminy Karczew w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niespokrewnionych umieszczone było 7 dzieci, a w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 1 dziecko.

Pozyskane informacje stanowią podstawę do opracowania zakresu działań gminy w tym zakresie.

4. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie gminy Karczew.

W strukturach lokalnych działa:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym punkt interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy - pomoc psychologiczna,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Ośrodek Samopomocy Środowiskowej,
- Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych, w tym pomoc prawna,
- Stowarzyszenie „W stronę słońca” - świetlica środowiskowa, magazyn żywności,
- Komisariat Policji,
- Urząd Miejski w Karczewie,

- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Lecznictwa Otwartego,
- placówki oświatowe: na terenie miasta - zespół szkół, dwie szkoły podstawowe, trzy przedszkola; na terenie wiejskim - dwa zespoły szkolno-przedszkolne, szkoła podstawowa, szkoła podstawowa prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Nadbrzeż.

II. Postanowienia ogólne.

1. Koordynator programu: Bożenna Witak – kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karczewie.

2. Czas realizacji programu: Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2019– 2021.

3. Odbiorcy programu: Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zamieszkałych na terenie Gminy Karczew.

4. Cele programu:

- stworzenie efektywnego systemu wsparcia rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania,
- tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny i jej integracji,
- współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny,
- wzmacnianie roli i funkcji rodziny,
- wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

5. Oczekiwane rezultaty:

- podniesienie poziomu i rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie w środowisku,
- poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym wymagających wsparcia i pomocy,
- konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych i instytucji,
- pozostawienie dzieci w miejscu zamieszkania,
- reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodziny.

6. Realizator programu:

Realizatorem programu jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczewie w partnerstwie z:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Powiatowym Urzędem Pracy,
- Stowarzyszeniem „W stronę słońca”,
- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Punktem Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych,
- placówkami oświatowymi,
- Policją.

III. Zadania w zakresie wspierania rodziny.

LP	Nazwa zadania	Partnerzy w realizacji zadania
1.	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny	MGOPS
1.1	Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, MGOPS, PUP
2.	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego	MGOPS, Punkt konsultacyjny, PCPR, placówki oświatowe
3.	Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	MGOPS
3.1	Finansowanie kosztów pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ponoszonych przez rodziny wspierające.	MGOPS
3.2	Organizacja i finansowanie szkoleń dla rodzin wspierających	MGOPS
4.	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego oraz zapewnienie w niej miejsc dla dzieci	MGOPS, Stowarzyszenie „W stronę słońca” - świetlica środowiskowa
5.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej	MGOPS
6.	Współfinansowanie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej	MGOPS
7.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka	MGOPS
8.	Współfinansowanie pobytu dziecka w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej	MGOPS
9.	Współfinansowanie pobytu dziecka w interwencyjnym ośrodku proadopcyjnym	MGOPS
10.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka i rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	MGOPS

Poradnictwo specjalistyczne.

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego), treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia.

Tam, gdzie jest to możliwe, praca w ramach Programu powinna opierać się o pełną współpracę z rodziną.

Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, realizowanej w ramach bezpłatnych porad prawnych oraz w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych.

IV. Sposób pozyskiwania realizatorów Programu.

1. Zlecenie osobom profesjonalnie przygotowanym, instytucjom, organizacjom pozarządowym wykonywania określonych w programie zadań na podstawie umów cywilnoprawnych.

2. Pozyskiwanie wolontariuszy do realizacji zadań poprzez dofinansowanie ich udziału w szkoleniach, warsztatach, konferencjach.

V. Postanowienia końcowe.

1. Źródła finansowania programu.

- Środki własne Gminy Karczew,
- Dotacje z budżetu państwa,
- Środki pozabudżetowe.

Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Źródła finansowania zadań określone są w uchwale budżetowej:

Dział 852,

Rozdział 85204 – rodziny wspierające, rodziny zastępcze,

Rozdział 85206 – asystent rodziny § 4170

Wysokość środków na funkcjonowanie programu będzie uchwalana rokrocznie przez Radę Miejską.

Zgodnie z art. 197 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej istnieje możliwość otrzymania dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. MGOPS

otrzymał w latach 2012-2018 dofinansowanie pochodzące z programów rządowych na zatrudnienie asystentów rodziny.

2. Sposób kontroli realizacji programu.

- Sprawozdanie z wykonania w danym roku zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz wykazanie występujących w tym zakresie potrzeb przedłożone Radzie Miejskiej w terminie do 31 marca każdego roku.
- Stały monitoring programu prowadzony przez osobę odpowiedzialną za jego realizację.

3. Monitorowanie przebiegu programu, wskaźniki i ocena wyników.

Burmistrz Karczewa sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją programu, osoba odpowiedzialna za realizację programu podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

Głównym zadaniem jest zbieranie informacji, które dostarczą podstawy do planowania działań profilaktycznych na lata następne oraz przesłanki do oceny ich skuteczności. W przypadku modyfikacji Programu założenia metodologii ewaluacji i monitoringu będą odpowiednio dostosowywane.

Przewodniczący Rady
Piotr Żelazko